

Sygn. akt IV CZ 102/09

POSTANOWIENIE

Dnia 19 listopada 2009 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Mirosława Wysocka (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Mirosław Bączyk

SSN Krzysztof Pietrzykowski

w sprawie z powództwa J. P.

przeciwko S.R. i in. ,

o ochronę dóbr osobistych i zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 19 listopada 2009 r.,

zażalenia powoda

na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 25 sierpnia 2009 r.,

uchyla zaskarżone postanowienie

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 7 kwietnia 2009 r. Sąd Apelacyjny oddalił apelację powoda J. P. od wyroku Sądu Okręgowego w G., oddalającego w całości jego powództwo o ochronę dóbr osobistych, którego przedmiotem były roszczenia niemajątkowe (złożenie oświadczenia określonej treści i zaniechanie określonych wypowiedzi w przyszłości) oraz roszczenie majątkowe o zadośćuczynienie w kwocie 20 tysięcy zł.

Wyrok ten powód zaskarżył w całości i uiścił opłatę od skargi kasacyjnej, obejmującą opłatę stałą w zakresie dotyczącym roszczeń niemajątkowych oraz opłatę stosunkową w zakresie dotyczącym roszczenia majątkowego.

Postanowieniem z dnia 25 sierpnia 2009 r. Sąd Apelacyjny odrzucił skargę kasacyjną powoda w części dotyczącej roszczenia majątkowego o zapłatę 20000 zł z takim uzasadnieniem, że przewidziane w art. 398² § 1 k.p.c. wyłączenie dopuszczalności skargi w sprawach o prawa majątkowe o wartości przedmiotu zaskarżenia niższej niż 50 tysięcy zł dotyczy również sytuacji, w których powód dochodzi obok roszczenia majątkowego także roszczenia o charakterze niemajątkowym.

W zażaleniu na to postanowienie powód zakwestionował przyjętą przez Sąd Apelacyjny wykładnię art. 398² § 1 k.p.c., powołując się na odmienne w tej kwestii orzecznictwo Sądu Najwyższego oraz poglądy wyrażane w piśmiennictwie. Wniósł o uchylenie postanowienia i przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w odrzuconej części, a także o zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Sąd Apelacyjny poprzestał na wyrażeniu przytoczonej wyżej oceny, nie przedstawiając motywów, które stanowiły jej podstawę. Nie jest zatem wiadome, jakie argumenty skłoniły Sąd do zajęcia stanowiska odmiennego od przyjmowanego zgodnie, na co trafnie zwraca uwagę skarżący, w judykaturze Sądu Najwyższego i w piśmiennictwie.

Jeszcze po rządach art. 425 § 1 kodeksu postępowania cywilnego z 1932 r. („W sprawach o roszczenia majątkowe skarga kasacyjna służy tylko wówczas, gdy wartość przedmiotu zaskarżenia przenosi 500 zł”) Sąd Najwyższy stał na

stanowisku, że ograniczenie to nie dotyczy spraw, w których dochodzone są łącznie roszczenia majątkowe i niemajątkowe (por. orzeczenie z dnia 15 stycznia 1935 r., II C 2246/34, Zb.Urz. 1935, nr 7, poz. 293).

Tak też przyjmował Sąd Najwyższy pod rządem art. 393 k.p.c., w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 lipca 2000 r., stwierdzając, że w razie zgłoszenia roszczeń majątkowych i niemajątkowych, wysokość spornego zadośćuczynienia nie może wpływać na dopuszczalność kasacji i podkreślając, że przepisy ograniczające dopuszczalność kasacji muszą być wykładane ściśle (postanowienie z dnia 11 stycznia 2001 r., V CKN 1852/00, niepublikowane).

Tak również wypowiedział się Sąd Najwyższy na tle obowiązującego art. 398² § 1 k.p.c., stwierdzając, że przewidziane w tym przepisie ograniczenia dotyczą jedynie spraw o prawa majątkowe i nie odnoszą się do spraw mających za przedmiot zarówno roszczenia majątkowe, jak i niemajątkowe (wyrok z dnia 9 stycznia 2008 r., II CSK 363/07, niepublikowany).

W pełnej zgodzie ze stanowiskiem judykatury pozostają poglądy wyrażane w tej kwestii w piśmiennictwie.

Stanowisko to jest prawidłowe i podziela je Sąd Najwyższy rozpoznający zażalenie.

Art. 398² § 1 k.p.c. jest ujęty w sposób negatywny, tj. wymienia sprawy, w których skarga kasacyjna nie jest dopuszczalna. Taka konstrukcja przepisu wzmacnia ogólnie przyjmowaną zasadę, że ograniczenia w zakresie dopuszczalności środków odwoławczych lub środków zaskarżenia powinny wyraźnie wynikać z przepisu oraz że przepisów takich nie należy wyklądać rozszerzająco.

Z brzmienia przepisu wynika dostatecznie jasno, że odnosi się on jedynie do „spraw o prawa majątkowe”. Także wykładnia funkcjonalna uzasadnia takie rozumienie art. 398² § 1 k.p.c., że kryterium dopuszczalności skargi kasacyjnej w postaci wartości przedmiotu zaskarżenia dotyczy spraw, których przedmiotem są tylko prawa majątkowe. Jeżeli sprawa dotyczy praw majątkowych i niemajątkowych, a skargę kasacyjną skierowano przeciwko orzeczeniu zarówno w zakresie praw

majątkowych, jak i niemajątkowych, to będzie ona dopuszczalna bez względu na wartość objętego zaskarżeniem roszczenia majątkowego.

Z omówionych względów Sąd Najwyższy uznał, że odrzucenie (częściowe) skargi kasacyjnej było bezpodstawne i uwzględniając uzasadnione zażalenie, zaskarżone postanowienie uchylił, stosownie do 394¹ § 3 i 398¹⁵ § 1 zdanie pierwsze (odpowiednio) k.p.c. Natomiast bezprzedmiotowy w zażaleniu był wniosek „o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w odrzuconej części”, a wniosek o zasądzenie kosztów postępowania - przedwczesny.